

1 Het Huis

Het zal niemand ontgaan zijn dat we in een compleet andere tijd leven dan pakweg vijf jaar geleden. Het lijkt erop alsof op allerlei plaatsen splijtzwammen actief zijn die ons steeds verder uiteen doen drijven. En het houdt maar niet op, sterker, het neemt alleen maar toe. Op alle mogelijke terreinen. Maatschappelijk, binnen bedrijven en binnen onze eigen leefwereld.

Wat is er aan de hand? Zijn er modellen en inzichten die ons verder kunnen helpen? En als er al modellen zijn hoe kunnen die praktisch gebruikt worden?

De schrijver heeft gekozen zijn visie in de vorm van een vertelling aan het papier toe te vertrouwen. In deze vertelling is een enorm Huis de centrale plaats van handelen. In dat Huis hebben Uitdoven, Groei, Onbalans en Chaos elk een eigen Kamer. In die Kamers spelen de gebeurtenissen zich af zoals deze zich bij ons voordoen, of zich hebben voorgedaan of – en dat is niet geheel onbelangrijk – zich nog zullen voordoen. Onontkoombaar. Tenzij...

Tenzij er mensen zijn die net als hoofdpersoon Jack willen ontdekken wat er zich precies voordoet en op welke wijze wij de rijzende problemen tegemoet kunnen treden.

Jack rekt zich eens uit. Het was een lange en eenzame tocht. Jack is ruim drie weken onderweg. Het laatste stuk te voet, heuvels op, dalen in, het zweet gutst van zijn voorhoofd. Hij kijkt uit over het licht glooiende landschap, dat hem enigszins aan Toscane doet denken. Er is geen stad of dorp in de buurt, alleen dat enorme Huis. Vanaf de hoogste heuveltop leek het er even op alsof hij het een kort moment kon zien liggen, meer dan een vluchtige impressie van een groot gebouw of een lange muur kreeg hij echter niet. Op deze afstand werd zijn blikveld enigszins beperkt door de zinderende lichtgrijze luchtlagen aan de horizon. Zijn tocht vervolgens ziet Jack dat de omgeving overgaat in lichte bossing, afgewisseld door lage begroeiing. Struiken en heidevelden krijgen allengs de overhand. In de verte neemt het dichte woud weer bezit van de wereld om hem heen.

Jack heeft een jaar sabbatsverlof genomen. Hij is hier niet op vakantie, hij heeft een doel. Hij is op weg naar Het Huis. Jack voelt dat zijn werkelijke ontdekkingsreis daar zal gaan beginnen.

Hij staat even stil om zijn ademhaling en hartslag tot bedaren te laten komen.

Jack is een spontane veertiger, donkerblond krullend haar, een ontwapenende oogopslag en een scherpe tong. Dat laatste heeft hem zowel vrienden als vijanden opgeleverd. Hij heeft een gevarieerde beroepservaring, voornamelijk als interim-manager bij grote productiebedrijven en dienstverleners. Die managementrol heeft hij tot zijn genoegen regelmatig kunnen afwisselen met die van directie- en bestuursadviseur.

Jack neemt een slok water en werpt een blik op zijn verkreukelde routekaart. Hij oriënteert zich op zijn omgeving

en loopt vervolgens resoluut een bospad in. Spoorzoeken is altijd een sterke kant van hem geweest, zelfs in een onbekende stad verdwaalt Jack niet snel. Het is prachtig weer, warm en niet al te drukkend. Er staat een zwakke verkoelende wind. Jack is helemaal alleen. Al dagenlang is hij geen levende ziel tegengekomen. Soms wat geritsel in de lage struiken, een konijn of een vos. Er is blijkbaar niemand die de tijd neemt om van de prachtige omgeving te komen genieten.

Zijn gedachten hebben tijdens deze reis bepaald niet stil gestaan. Jack heeft een beweeglijke geest, die niet voldoende heeft aan de omgeving alleen. Letterlijk van alles komt er in hem op en zoals dat gaat, komt van het een het ander. Van lieverlee brengt zijn gedachtespel hem in contact met zijn leefwereld.

Jack is niet ontevreden met zijn leven, hij heeft als zelfstandige altijd genoeg te doen gehad en heeft daarmee in de loop der tijd een zekere mate van onafhankelijkheid bereikt. Nu hij zo in deze stille wereld loopt en dagenlang met niemand gesproken heeft, beginnen de diepere aspecten van zijn wezen allengs aan de oppervlakte te komen.

Het altijd maar in je eentje eropuit trekken bijvoorbeeld. Je moet in dit werk beslist goede vrienden met jezelf zijn, anders houd je het niet vol. Iedere dag opnieuw jezelf moeten bewijzen, dat legt veel druk op je schouders. Jacks mijmeringen kristalliseren zich verder uit en nemen een vastere vorm aan:

'Als externe mis je iets en heb je iets extra's. Je mist wat men 'collegialiteit' noemt, je hoort er nooit volledig bij, nergens. Je bent eigenlijk meer een bezoeker of passant.

Daar krijg je wel wat voor terug. Je beleeft het werk anders dan de mensen met wie je werkt. Je ziet andere details dan zij zien, je ziet de kaders waarbinnen ze werken, je ziet ook de schijnzekerheden van het in loondienst zijn.'

Jacks gedachten verbreden zich gaandeweg en leggen een dieperliggende rode draad bloot. Hij is in de afgelopen twee jaar tot de overtuiging gekomen dat men in Nederland maar ook daarbuiten de ontwikkeling in de bedrijven nauwelijks in de hand heeft. Te veel projecten slagen door louter willekeurige omstandigheden. Misschien trekken we wel allemaal aan de verkeerde touwtjes. Belangrijker dan de kwaliteit van onze plannen lijkt Jack het tijdsgewricht te zijn waarin we opereren, de 'sfeer' die er in bedrijven heerst. Soms hebben we die mee en dan lukt alles. Soms hebben we die tegen en dan lukt niets.

Jack wordt gegrepen door zijn eigen overpeinzing en praat zonder het te weten half hardop tegen zichzelf:

'De meeste plannen die we maken, kun je net zo goed vervangen door een worp met een dobbelsteen. De slaagkans blijft gelijk.' Jack grinnikt, hij ziet voor zijn geestesoog een groep managers over een lange eikenhouten tafel gebogen staan, allemaal in driedelig kostuum, allen met dezelfde serieuze, doch ietwat lege blik in de ogen. De grote baas heeft de dobbelsteen al in de aanslag, het strategisch moment breekt aan...

Ondanks de rustgevende omgeving worden Jacks gedachten steeds rustelozer. 'Het lijkt wel alsof we op een steeds steiler wordende glijbaan zitten. En terwijl we met grote snelheid naar beneden glijden praten we elkaar een kater van jewelste aan.' Jack krabt eens op zijn achterhoofd

en kijkt om zich heen. 'Ik lijk wel gek, het is hier zo mooi, zo ontgaat me alles nog.'

Maar gedachten laten zich nu eenmaal niet gemakkelijk beteugelen en Jack brengt gaandeweg kleur en nuance-ring in zijn gedachtegang aan. Hij haalt zijn hand door zijn krullenbos en vervolgt met:

'Die glijbaan geldt niet voor iedereen. Juristen, advocaten en journalisten die de tijdgeest goed aanvoelen zijn buitengewoon succesvol, ze scoren enorm en krijgen alle publiciteit die ze zich maar kunnen wensen. Succesvolle tv-programma's als Knevel, Barend en Van Dorp, Raymann is Laat, Kopspijkers, Nova, worden regelmatig bevolkt door advocaten en journalisten, die daar geen strobreed in de weg worden gelegd. Maar het zou me niet verbazen als het succes van dergelijke programma's ineens voorbij zou zijn.'

Met klanten en relaties had Jack het er vlak voor zijn vertrek nog over, dat het lijkt alsof er sinds 2002-2003 ergens door deze of gene een knop is omgezet, waardoor zwart ineens wit is geworden en onder en boven met elkaar van plaats gewisseld hebben. Jack vervolgt zijn gedachtegang nu hardop. Hardop in jezelf praten, heeft hij zich ooit laten vertellen, is een typische gewoonte van de eenling. Jack heeft zich daar nooit aan gestoord, het helpt hem om zijn gedachten te ordenen. Op dit moment heeft hij daar grote behoefte aan.

'Ga maar na', prevelt hij in zichzelf, 'er zijn in korte tijd heel wat hoogwaardigheidsbekleders van hun voetstuk gevallen: topmanagers, accountants en commissarissen. En niet alleen in het bedrijfsleven, maar tot op het hoogste politieke niveau: presidenten met hun machtige miljoenenver-